
Luisteren en fluisteren bij verhalen

De Takel Oostende

Bezinningsmoment van de Takel in Oostende rond narrativiteit

samen
DON BOSCO
zijn plaats
geven

**Luisteren en fluisteren
bij verhalen**

**Don Boscofeest
De Takel 2014**

Inleiding

Begroeting en duiding

- 2015: 16 augustus - °200 jaar Don Bosco
- 2012: zijn geschiedenis – leven
- 2013: zijn pedagogie – zijn preventief systeem
- 2014: zijn spiritualiteit –
 - Waar haalde hij de kracht vandaan?
 - Zij diepste bewogenheid
 - zijn wijze van omgaan met God
 - zijn pastorale liefde
 - Jaarspreuk 2014

WE LATEN ONS TELKENS WEER RAKEN DOOR
DE SPIRITUELE ERVARING VAN DON BOSCO
OM MET OVERGAVE ONZE EIGEN ROEPING TE VERDIEPEN
EN IN WOORD EN DAAD TE BELEVEN:
DE LIEFDE VOOR GOD EN DE JONGEREN

PASTORAAL
OPVOEDING
LIEFDE

SALESIAANSE
SPIRITUALITEIT

“DA MIHI ANIMAS
cetera tolle”

Drie jaren van
VOORBEREIDING 2011-2014

Tweehonderd jaar
Don Bosco's geboorte

2011 <Leven> 2012 <Pedagogie> 2013 <Spiritualiteit> 2014

Wij ontsteken eerst dankbaar drie kaarsen (DC – JH - CO)

Vorig jaar hebben we ze voor het eerst ontstoken bij het beeld van Don Bosco: kaars voor de jongeren en begeleiders van het Jeugdhuis, van het Dagcentrum, van de Crisisopvang... Dankbaar voor 25 jaar De Takel.

De bron van de spiritualiteit van Don Bosco, nl. zijn pedagogische en pastorale caritas, heeft haar model in Christus de Goede Herder en ze vindt haar gebed en haar levensprogramma in Don Bosco's motto *Da mihi animas, cetera tolle*.
(...)

De pastorale liefde kiest voor de mens en richt zich tot de hele persoon. Eerst en vooral stelt ze belang in de mens om zijn mogelijkheden te ontwikkelen; dienst bewijzen staat in functie van de groei van de bewustwording en van de zin voor de eigen waardigheid.

Daarenboven wordt de caritas, die vooral op de persoon gericht is, geleid door een 'visie' op die persoon. De mens leeft niet van brood alleen: hij heeft onmiddellijke behoeften, maar ook oneindige aspiraties. Hij heeft aandacht voor materiële dingen, maar ook voor spirituele waarden. Daarom is het heil dat de pastorale liefde beoogt en aanbiedt, een integraal en definitief heil.
(Uit de commentaar bij de Jaarspreuk van don Chàvez, algemeen overste)

Preken is moeilijk, luisteren is zilver, vertellen is goud

Het narratieve behoorde tot de kern van de aanpak van Don Bosco.

Lied: Een mijlpaal voor het leven

Boven op de Becchi

daar begon het verhaal van Don Bosco met God.

Daar kon hij spelen. Droom ingegeven

Om te leven en te werken voor de arme jeugd – wereldwijd.

Een handvol kleine boefjes in de grootstad
dwalend, zoekend naar wat liefde;
geen werk en geen toekomst, enkel maar ellende
- veel te zwaar om dragen -
Ze grijpen naar een houvast, een mijlpaal voor het leven.

Op zondag kwamen ze met meer dan honderd,
hunkerend naar warme handen,
samen werken, spelen, zoekend naar wat vriendschap,
dat gaf hen nieuw leven.
Ze grijpen naar houvast, een mijlpaal voor het leven.

Vandaag zijn het er meer dan duizend,
Jongeren totaal van streek.
Kunnen wij hen dragen?
Willen wij het wagen hen een weg te wijzen?
Ze grijpen naar een houvast, een mijlpaal voor het leven.

Don Bosco vertelt:

Op de Becchi

“Maar datgene waarmee ik de kinderen het meest rondom mij verzamelde, wat ze waanzinnig aantrok, waren de verhalen die ik hun vertelde. De voorbeelden die ik gehoord had in de preken of in de catechismus, de lectuur, gaven mij vertelstof in overvloed. Zodra mijn kameraden mij zagen, kwamen zij met velen toegelopen.”

In Chieri

“Die (kameraden) kwamen naar mij toe voor de recreatie, om naar verhalen te luisteren, om hun huiswerk te amken en ten slotte kwamen ze ook zonder een bepaald motief.”

In Turijn:

Eenmaal hij priester was, bleef Don Bosco gebruik maken van verhalen om zijn zending bij de arme en verlaten jeugd te realiseren. Bij het catechismusonderricht en in de preken vertelde hij bij voorkeur Bijbelse verhalen en verhalen uit de kerkgeschiedenis. Hij presenteerde heiligen en grote personages uit het verleden als voorbeeld. Op die manier slaagde hij erin de aandacht van de jonge luisteraars naar zich toe te trekken, hen te onderrichten en tot navolging aan te sporen. In zijn avondwoordjes bespeelde hij de fantasie van de jongeren door hun wonderbaarlijke dromen, vol avonturen te vertellen. Het was een efficiënte methode om de christelijke visie en de liefde van God door te geven. Hij vertelde verhalen op de speelplaats, in de kapel en tijdens de legendarische wandelingen in de heuvels van Piëmonte gedurende de herfstvakantie. Om nog een groter aantal jongeren over tijd en ruimte geen hierin te betrekken, schreef hij verhalen en biografieën. Hij stelde levendige en sympathieke modellen voor, die dicht bij de werkelijkheid aansloten.”

Ja, hij was zelf een verhalen- en vooral dromen(f)luisteraar.

(Jaarboek DBV&A 2014, blz. 14-15)

Een filmfragment: Don Bosco – De eerste mis – Castelnuovo d’Asti

Gebed

- p. **Vader en leraar van de jeugd, heilige Johannes Bosco,**
jij die gewillig meewerkte met de gaven van de Geest
en openstond voor de werkelijkheid van je tijd,
jij was voor de jongeren, vooral voor de kleinen en de armen,
een teken van de liefde en bijzondere zorg van God.
- a. **Wees onze gids op het pad van vriendschap met de Heer Jezus,**
zodat wij in Hem en in zijn evangelie de zin van ons leven ontdekken
en de bron van het ware geluk.

Over een wonderlijke verhalen (F)luisteraar

Bij wie Don Bosco thuis was...

Echte verhalenvertellers verstaan de kunst om hun toehoorders te doen luisteren naar hun eigen levensverhaal. Jezus van Nazareth was zo iemand. Hij liet mensen op verhaal komen. Met oprechte interesse luisterde hij naar wat zijn leerlingen, Martha en Maria, de rijke jongeling, Nikodemus, de blinde Bartimeüs, de Romeinse honderdman en zoveel anderen te vertellen hadden. Zelden deed hij een inbreng die een vrije interpretatie of een open dialoog in de weg zou staan. In de plaats daarvan stelde hij symbolische handelingen. Hij spuwde op de grond en bestreek met de modder de ogen van een blinde. Hij schreef in het zand toen de Schriftgeleerden en farizeeërs hem vroegen of een overspelige vrouw, zoals de wet voorschreef, gestenigd moest worden. Wat hij precies schreef, zullen we nooit te weten komen. Dat is trouwens ook niet zo belangrijk. Het gebaar zelf vormt een antwoord op zich. Straks steekt de wind op en veegt de woorden weg. Geregeld daagt hij zijn toehoorders uit met een wederwoord of een vraag. 'Wat wil je dat ik voor je doe?' vraagt hij aan de blinde die hem aanspreekt. 'Wie zonder zonden is, mag de eerste steen werpen', antwoordt hij aan de omstaanders bij de overspelige vrouw. Zo legt hij de verantwoordelijkheid en de keuze bij de mensen zelf, zonder het van hen over te nemen. Sommige gaan volmondig in op Jezus' uitnodiging en volgen hem op zijn weg.

Anderen staan niet open voor zijn verhaal en zetten hun eigen levensweg voort.

Vooraf in de parabels en gelijkenissen ontdekken we Jezus' narratieve talenten. Door netelige vragen te stellen, pogen de farizeeërs om Jezus in de val te lokken. Hij verstaat echter de kunst om onrechtstreeks te antwoorden. Wie kan er nu iets hebben tegen een verhaaltje over een schat, een parel, een schaap, een mosterdzaadje, een weglopende zoon en zijn vader, een bruidsmisje, een weduwe of een arbeider? Op zich eenvoudige en herkenbare beelden die drager worden van een duidelijke en niet vrijblijvende boodschap.

Er gaat een grote kracht van hem uit omdat hij de luisteraars weet mee te voeren naar een imaginaire ruimte. Aanvankelijk hebben ze niet door waar hij naar toe wil. Sommigen reageren geërgerd omdat ze menen hun tijd te verliezen door naar die 'vrijblijvende' verhaaltjes te luisteren. Gaandeweg begint bij de meesten een inzicht te dagen dat hen van hun stuk brengt. 'Jezus heeft het niet over een graankorrel of gist in het brood. En ook niet over een arbeider die te lang in zijn bed is blijven liggen of knechten die het bezit van de baas moeten beheren. Hij heeft het over mij.

(Jaarboek DBV&A 2014, blz. 129-131)

Een verhaal van Jezus

De zorg om wat verloren is

Alle tollenaars en zondaars kwamen hem opzoeken om naar hem te luisteren. Maar zowel de Farizeeën als de schriftgeleerden zeiden morrend tegen elkaar: 'Die man ontvangt zondaars en eet met hen.' Jezus vertelde hun toen deze gelijkenis: 'Als iemand van u honderd schapen heeft waarvan er één verloren is geraakt, laat hij dan niet de negenennegentig andere in de woestijn achter om naar het verdwaalde dier op zoek te gaan tot hij het gevonden heeft? En als hij het gevonden heeft, legt hij het vol vreugde op zijn schouders en gaat hij naar huis. Daar roept hij zijn vrienden en buren bijeen en zegt tegen hen: "Deel in mijn vreugde, want ik heb het schaap gevonden dat verdwaald was." Ik zeg u: zo zal er in de hemel meer vreugde zijn over één zondaar die tot inkeer komt dan over negenennegentig rechtvaardigen die geen inkeer nodig hebben.

En als een vrouw tien drachmen heeft en er één verliest, steekt ze toch de lamp aan, veegt het hele huis schoon en zoekt ze alles af tot ze het muntstuk gevonden heeft? En als ze het gevonden heeft, roept ze haar vriendinnen en burens bijeen en zegt: "Deel in mijn vreugde, want ik heb de drachme gevonden die ik kwijt was." Zo, zeg ik u, heerst er ook vreugde onder de engelen van God over één zondaar die tot inkeer komt.'

(Lucas, 15-10)

Een lied: Arme Jezus (Willem Vermandere)

arme Jezus lang geleden, als Augustus keizer was
zij' j' geboren , 't staat geschreven, in een bakske gedroogd gras
was je moeder een arme slore en je vader ne simple vent
ie was timmerman in Nazareth, veel meer is nie bekend

d' onnozele kinders zijn gestorven deur Herodes dien bandiet
zogezeid van de jaloezigheid maar die historie geloof ik niet
je was een stil dromerig ventje, wat te teer voor 't ruwe spel
maar in schole ging het beter, letters lezen dat ging wel

en uit Indië en Egypte kwam er veel vreemd volk voorbie
ook kamelen moeten slapen, 's avonds was j' er altijd bie
en der ging ne wereld open die zo wijd was als de nacht
met zijn honderdduizend sterren, der groeid' in u ne grote kracht

je ging verre weg gaan zwerven en zo wierd je wijs en sterk
om uw eten te betalen maakte je schoon timmerwerk
je beste vrienden waren vissers en je ging geiren mee aan boord
lange nachten op 't eindloos water, met da volk was je akkoord

't is onmeuglijk t' achterhalen wat er met hem al is gebeurd
want zijn daden zijn vertroebeld en zijn woorden dikwijls herkleurd
je was op macht of roem of rijkdom of op tempels nie gesteld
maar je liet de wind u strelen als je blootsvoets liep deur 't veld

maar je zwiepte met je zwepe naar het krapuleus gespuis
je verjoeg de commerçanten uit de poort van't heilig huis
maar je prees de kinderziele en de sukkelare groot
je gaf zegen an hemel en eerde en an water an wijn en brood

en dan hèn z' u vastgenomen en geslegen lijk nen dief
en je zei nog iets van vrede en van hèt uwe vijand lief
van de vissers langs de meren hèn de kinders 't nieuws gehoord
en z' hèn zachtjes geschreid omdat Jezus was vermoord

Willem laat Jezus spreken:

Ik (Jezus) was zelf altijd gelukkig wanneer ik een mooie metafoor vond, bijvoorbeeld dat ieder mens moet zoeken naar de kostbare parel. Dat wil zeggen dat je moet ontdekken waarvoor je geboren bent. 'Ga dan naar huis', zei ik, 'en verkoop alles wat je hebt en verwerf die parel.' Dat wil zeggen dat je alle ballast in je leven moet uitschakelen, verzaken aan zoveel onnozelheden die je afhouden van je taak, zodat je helemaal disponibel wordt, ja zelfs gaat woekeren met je talenten. Ik noemde dat 'het rijk der hemelen binnengaan'; Dat moet je niet verkeerd begrijpen, da is niet als je later dood bent, nee, het rijk der hemelen, dat is hier je leven tot volheid brengen. Die kostbare parel, dat is ontdekken waarom je op de wereld rondloopt. 'Ken jezelf,' zeiden de Grieken. Dat is 't begin van zaligheid.

Dat het voor een kameel gemakkelijker is om door het oog van een naald te kruipen dan voor een rijke man om het rijk der hemelen binnen te treden, is een straffe uitspraak, ik weet het, maar ik sla wel de nagel op de kop. Kijk maar een hoe sommige mensen heel hun leven speculeren en met een zuur gezicht de lasten van hun fortuin meeslepen, hoe ze nooit iets worden in 't leven, nooit echt openbloeien. We kennen allemaal mensen die hun talenten verkwanselen, hun tijd verliezen aan beuzelarijen. Zalig worden, diep gelukkig worden, kan niet zonder onthechting.

(Willem Vermandere, De zeven laatste woorden, blz. 42.)

HET GEBED DAT JEZUS ONS LEERDE

Onze Vader...

**FILMFRAGMENT : DON BOSCO – HET BEGIN VAN HET EINDE,
HET EINDE VAN HET BEGIN...
(P.B.)**

Een verhaal voor ons uit de crisisopvang

Er was eens...

Er was eens een poesje, Minou. Samen met haar broertjes en zusjes leefde ze bij een baasje, dat niet goed voor hen kon zorgen. Ze kregen amper iets te eten, nooit werd hun kattenbak schoongemaakt. Daarenboven kregen ze heel vaak schoppen en slagen van het baasje. Het poesje Minou moest vechten voor een slokje melk en krabben voor een stukje vlees. Verder probeerde ze zich zoveel mogelijk te verstoppen voor het baasje.

Na een tijd kwam de dierenbescherming de situatie op het spoor en het poezennest verhuisde. Het boze baasje kon niet meer bij de poesjes, er was voldoende te eten en te drinken en de kattenbak was altijd proper. Toch bleef de poes Minou krabben, blazen en bijten. Zodra haar broertjes en zusjes bij de melk kwamen, deed ze hen pijn. Er was nochtans genoeg voor iedereen. Wie te dicht bij Minou kwam, kreeg een kras of een beet. De situatie was niet langer houdbaar en Minou werd naar een asiel gebracht.

In het asiel herhaalde het verhaal zich. Iedereen die te dicht bij Minou kwam, deelde in de klappen. De dieren van het asiel vonden het steeds minder leuk bij Minou. Ze vonden het maar een vervelende poes en sommigen vroegen zich af of ze niet beter naar een ander asiel kon gaan. Niemand voelde sympathie voor Minou, behalve de oude labrador!

Hij had het gevoel dat er veel goeds school in Minou en dat ze veel kracht uitstraalde. Hij richtte zich tot de andere dieren en zei: 'Ik geloof niet dat Minou zomaar een vervelend poesje is. Toen Minou nog een 'kitten' was, heeft ze het hard te verduren gehad en niet de zorg gekregen waar ze recht op had. Ik denk dat dit Minou zo gekwetst heeft dat het niet meer mogelijk is om dicht bij haar te komen. Het lijkt een agressieve kat, maar ik zie eerder een heel bang katje. Ik bescherm mezelf door niet te dicht bij haar te zitten, maar ik hou steeds een oogje in het zeil. Ik mag haar wel.'

(Jaarboek DBV&A 2014, blz. 182-183)

... even stil...

We bidden voor wie ons toevertrouwd worden, voor wat ons ter harte gaat...

Voor onze jongeren die gekwetst in het leven staan.
Zegen ze met vriendschap en verbondenheid,
en met kracht ten goede in uren van onmacht.
Vul hun dagen met studie, werk en rust, met ernst en spel.
Dat zij zich gedragen en gesteund mogen voelen
door ouders en begeleiders, die luisteren en fluisteren.

Voor onze vaders en moeders die het moeilijk hebben in onze samenleving,
met hun levenskwetsuren en onvolkomenheid geen weg kunnen,
geef hun in donkere dagen uw Licht om het ware en goede te onderscheiden.
Mogen zij luisterend en fluisterend meer houvast en kracht vinden
bij U en bij elkaar.
Dat wij op onze beurt naar hen luisteren, hen bemoedigen en versterken.

Als vaders, moeders die grond zijn, oorsprong, bidden wij U, God,
wij die onze kinderen hier en thuis het kostbaarste willen schenken, zichzelf,
opdat ze via ons het beste van zichzelf terugvinden,
wees gij voor ons de Herder
om vader te zijn die luistert, uitdaagt en de toekomst instuurt,
om moeder te zijn, die fluistert, die draagt, nabij is en herbergt.

Geef ons herders die willen stappen in het spoor van Don Bosco,
die luisteren en spreken, warmte uitstralen, hoop wekken,
gastvrij onthalen en aan de tafel van het woord en het brood
vertellen over die Goede Herder op zoek naar het verlorene.

Wij bidden voor ons zelf, ons gezin, ons team,
onze gemeenschap en onze begeleiders,
dat wij sterkte vinden bij U en elkaar;
dat wij blijven waken bij de bron, spirit vinden bij uw Woord,
om met Don Bosco behoeders te zijn van al wat dreigt verloren te lopen,
om adem en bezieling te geven aan wie moedeloos langs de levensweg zit.

Een afsluiter voor ieder van ons...

Lang geleden leefde er eens een wijze koning die het geheim van verlichting kende. Op een dag verscheen er een vermoeide reiziger aan het hof. De man was uit een ver land gekomen waar ze niet meer wisten wat verlichting was en op voet van oorlog met elkaar leefden. 'O wijze koning,' sprak de reiziger toen hij voor de koning verscheen, 'vertel me alstublieft uw geheim, opdat ik mijn volk kan helpen om weer in vrede te leven.' De koning glimlachte en zei: 'Ik zal je mijn geheim onthullen, maar rust eerst uit van je lange reis. Wandel door de paleistuinen, eet en drink zoveel je wilt en vraag wat je nodig hebt. Vanavond zien we elkaar bij het diner en dan zal ik je het geheim onthullen.' De reiziger boog en liep de troonzaal uit. Bij de deur werd hij opgewacht door een lakei die een kaars vasthield. 'Meneer,' sprak de lakei, 'zou u zo vriendelijk willen zijn deze kaars met u mee te nemen en brandend te houden totdat u de koning vanavond weer ontmoet?' De reiziger nam de kaars aan en dwaalde uren door de prachtige tuinen en rijk versierde zalen. Toen de avond viel, werd hij voor het diner ontboden. 'En,' vroeg de koning toen ze tegenover elkaar zaten, 'heb je een mooie dag gehad?' 'Zeker,' antwoordde de man, 'ik zag witte pauwen en zwarte zwanen en heb genoten van de beelden, fonteinen en wandschilderingen. Maar ik was me onderwijl ook steeds bewust van de vlam die ik brandende moest houden.' 'Ah,' sprak de koning blij verrast, 'dan heb je mijn geheim ontdekt.'

(Jaarboek DBV&A 2014, blz. 148-149)

Afsluitend gebed:

Don Bosco, na ons zilveren jubileum,
mogen wij weldra vieren
om je geboren worden, reeds lang geleden: haast 200 jaar.
Die heel bijzondere verjaardag van jou
willen we niet vergeten noch zomaar laten voorbijgaan.
Zoals Jezus, de Goede Herder
willen ook wij vriend van mensen worden,
vooral van kleinen en jongeren,
om *'teken te zijn van de bijzondere zorg van God'*.
Don Bosco, kom tot ons om die gloed van jouw bewogen worden
opnieuw in ons te wekken,
deze avond en elke nieuwe dag opnieuw.
Amen. +